

Houslařská pohádka

Saprmment!

Tam, kde jsou zelené a měkké bochánky mechu v hlubokých lesích, třpytivé potoky vysoko v horách a hrozny vína v úrodných vinicích, v zemi voňavé jako čerstvě upečený bochník chleba, žil houslař Jan.

Každé ráno otevřel oči v místnosti, která byla jeho houslařskou dílnou. Nebyl příliš bohatý a žil skromně. Měl hnědé a veselé oči, rozcuchané vlasy, citlivé ruce a fortel, fortel, ten měl nejen pro housle, ale i pro lidi. Kolem Jana se točili muzikanti, zpěváci, každý jinak chytlavý buď na soprán, nebo alt, s dovedností pro harmoniku, vozembouch či jiný nástroj. A jak to tak bývá, jeden člověk byl Janovi nejbližší, nejcennější a nejmilejší. Madlenka byla štíhlá jako ty nejušlechtilejší housle a zpívala sama bez naladění ty nejkrásnější tóny. A když se s Janem potkali pod starou lípou na návsi, nebylo na světě nic, co by jim chybělo. V blízkém lese sedávali na pasece uprostřed vysokých smrků a poslouchali píseň lesa.

Jan a Madlenka spolu vyrůstali, běhali po loukách, házeli kamínky do potoka. Celá vesnice věděla, že Jan a Madlenka jsou si souzeni.

Jednoho krásného podzimního dne, kdy bylo právě vinobraní, na kostelní věži ještě zvony neodbily poledne, zastavil před houslařskou dílnou kočár. Z kočáru vystoupil pán s nakrouceným knírem, s lesklým límcem u zeleného kabátu a v klobouku z tvrdého kvalitního materiálu. Kočí mlasknul na koně a dopřál si vzácnou chvíli oddechu. Ten kníratý panáček vešel do dílny a jeho pichlavé oči rejdivy ze strany na stranu. Sotva pozdravil, hned spustil: „Alá alá, ho hó! No saprmment, o lalá!“ Všelijak se kolíbal, natáčel a pokroutky tropil. Inu, zkrátím to. Byl to cizinec z daleké země, který přijel ochutnat dobré víno a protože měl slabost pro hudební nástroje, zastavil se u houslaře Jana, kterého mu místní doporučili jako nejlepšího v oboru.

„I toť je pěkné, pěkné! Ale, neračte se zlobit, v Americe, tam jsem viděl věci, které si neumíte představit! Houslařů na každé avenue, na každé strít, v parcích, víme, hrají na harfy černí muži, kteří skáčí hned po koncertu na stromy! A ten orchestr, vašnosti, to si neumíte vysnit, ani kdybyste spal pět týdnů v jednom kuse! A těch strun a kalafun, co najdete v každém šopu! Nádhera! To se nedá srovnat, to se nedá srovnat!“

Panáček postál, pomudroval, obhlídnul, housličky koupil, peníze zaplatil a v houslaři Janovi myšlenku nedobrou zasel: „Měl by on, víme, měl by vyjet do světa. Copak tady, tady zůstalo všechno stát! To v Americe. Tam je muzika! Věděl by hned, jak fortel zlepšit a víme...“ pán se nakrouceným knírem z levé strany přiklonil k Janovu uchu: „...vydělal by si mony, peněz, víme, o jakých se mu ani nesnilo, saprmment!“

Cvaknul podpatky na dřevěné podlaze, otočil se, nasadil si klobouk a do kočáru nasedl. Vozka mlasknul podruhé a kočár byl pryč.

Jan stál s otevřenou pusou a díval se do své dlaně, ve které se mu blýskaly zlatáky. Ještě nikdy nedostal tolik peněz. Co by se stalo, kdyby...ale, hloupé myšlenky, Madlenka by s ním nejela a taky...ale...peněz je zapotřebí...Jan se rozpačitě poškrábal na zarostlé bradě a než odbylo poledne, měl už v sobě zasetou pochybnost.

Z pochybnosti se stala úvaha, z úvahy úmysl, z úmyslu skutek a než se měsíc překulil do úplňku, Jan si sbalil raneček a vydal se do světa. Marně Madlenka rukama lomila, Jana zapříisahala, nožkou dupala. Jan nedal jinak, než že v Americe štěstí udělá, peníze přinese a houslařskou dílnu náramně pozvedne.

„To ti říkám, Jeničku, jestli odejdeš, vracet se nemusíš!“ štkala Madlenka, ale Jan už neslyšel. Už je na cestě daleko, daleko. V hlavě má nablýskáno z toho zlata, které jej ve světě čeká.

Zavřela Madlenka houslařskou dílnu, klíč vložila do kapsáře. Smutné oči do země točí, líčka jí blednou.

Zatím se Jan přes velkou louži přepravil a už stojí ve velkém městě. Vidí: Všude lidí, všechno bzučí, jako včelin mu připadá ten svět.

Našel si Jan, šikovný houslař, práci hned. O řemeslníky není nouze. Ve svém pronajatém bytě si zvyknul, k městu přilnul. Ve městě je život snadný. Na byt vyděláš, po betonu chodíš. Lidé chodí, kupují, opravují, zlatáky cinkají. Jan viděl nástrojů různých, nejen houslí, ale i violoncell, harf, lyr, balalajek, mandolín, viol. Oči mu přecházely. Každý nástroj zněl jinak. A dámy ve městě, inu, Madlenka má věru co dohánět! Vysoké účesy, hladké paže. Luxusní stříhy, často Jan nevěděl, kam s očima. Kavárničky, vinárny, všechno láká k posezení, příjemnému povídání.

Už byl ve městě víc jak půl roku, ale zlatáky, které vydělal poctivou prací, se všechny rozkutálely. Ve městě je tolik příležitostí!

Jan byl známý pro svoji šikovnost a všichni jej chválili. Večer co večer vysedával přímo u velkého parku, kde hrávala kapela až do rána. A nad ránem se tuze často stávalo, že skutečně velcí černí muži skákali přímo z orchestru na stromy, nebo se to Janovi jen zdálo?

Život se točil příjemně každý den, ale po čase jedna věc připadala Janovi zvláštní. Že totiž, když chtěl vyrobit sám svůj vlastní nástroj, nikdy nedokázal housle naladit do vyšších tónů. Je to strunami? Smyčcem? Kalafunou? Jan nevěděl. Ať vzal dřevo lepší, horší, ať je opracovával, jak opracovával, potukával na ně jak potukával, nikdy je dobře ve vysokých tónech nenaladil.

V poslední době se mu dokonce takhle k ránu zdávalo, že běží trávou, sedí na mechu a dívá se na Madlenku, to potom nemohl usnout a probouzel se s očima slzama zalitýma.

„Ale co, Madlenka, ta mne doma už stejně nečeká“ vzdychnul si pokaždé a přes den na sen zapomenul.

Po čase Janovi narostlo břicho a pod nosem si kroutil knír. Už ani neuměl chodit pěšky, jezdil kočárem. Ve městě byl známý jako mistr John a brzy k ránu si zavdával

červeného vína, které měl v šuplíku hned pod postelí. Dokonce jisté hlasy po městě začaly pošuškávat mezi sebou, že „mistr John a lady Simone chystají zasnoubení“.

Simone bydlela v přepychovém domě hned vedle přístavu. Jan za ní občas zašel, protože Simonin otec si objednal housle, slovo dalo slovo a než byly housle na světě, Simone a Jan si spolu občas vyšli, tu do kavárny, tu do divadla, někdy do muzea. Simone ovšem nejraději do velkých obchodů chodila, látky přehrabávala, boty zkoušela. To Jan stál u výkladních skříní a vlastnímu odrazu, který v nich viděl, nevěřil. Díval se na něj panáček v pěkném obleku s krouceným knírem a prázdnýma očima člověka z města, kterého nic nepřekvapí, saprment.

Jednoho krásného dne, když se Jan a Simone procházeli kolem přístavu (vraceli se z nákupu, Jan poslušně nesl spoustu papírových tašek a krabic na klobouky), natáhnul najednou Jan do chřípí známou vůni. Jako by do něj blesk uhodil. Tu vůni znal. Tak to vonělo na pasece mezi smrky! A hned vidí; z lodi, která kotví v přístavu, se vykládá smrkové kvalitní dřevo. Slovo dalo slovo, Jan dřevo koupil. „Není drahé, mistr. Je z malé země, takové usoužené. Ale dřevo tam mají dobré. Berte, nechám je za pár babek“, úslužně se klaněl obchodník z lodi.

Jan si nechal dřevo odvézt, ohobloval, prstem oťukal, vyzkoušel. Struny natáhnul, smyčec připravil. Vyrobil nástroj nevídaný. Nejlepší kalafunu zakoupil ve speciálním šopu with music material, you know? Ale, chyba. Houslím stále něco chybělo.

Leží Jan a k ránu do stropu kouká. Najednou bleskem pochopil. Nejlepší žíně ke smyčci jsou z koní, kteří se plaví v Čechách! Tam, kde jsou zelené mechy, voňavé paseky a ...Madlenka.

Vyskočil z postele. Spěšně se obléknul, na stůl položil nájemné za poslední měsíc. Běžel k přístavu a na loď naskočil.

Jestli si myslíte, že se Madlenka v české zemi vdala, zatímco Jan v cizině pokroutky tropil, to se pletete. V zemi, kde je měkký mech, voňavé paseky a dobré víno, jsou věrné ženy.

A tak Jan s Madlenkou v malé houslařské dílně s kupou dětí zpívají vysoko i nízko. Jan je štíhlý jako dřív, má veselé hnědé oči, rozčuchané vlasy a na Simone dočista zapomenul. Vždyť; koukněte na Madlenku! Takovou ženskou by pohledal! Jako vítr, jako louka, jako břínk.

Nástroje voní dřevem z poctivých českých smrků a na návsi stojí lípa tak jako dřív.

Jen někdy, to když se děti prou, co kdo z nich bude dělat a kam všude do světa se vydá, až bude velký, se Jan lišácky pousměje, mrkne na Madlenku a neříká nic.

Už dobře ví, že domova si začneme vážit teprve, až o něj přijdeme. A že je radost moci se ještě vrátit domů, ke kořenům, stromům a koním. A největší štěstí pak je, když nás doma čekají.

Inu, dětem to říct nemůže. Ony na to také přijdou. Nevěříte? Věřte. Co svět světem stojí, základní věci se nemění.

Lidka Hénková

<https://slovakteraleci.com>